

Наредба № 108 от 12 септември 2006 г. за изискванията за качество и контрола за съответствие на пресни плодове и зеленчуци

**НАРЕДБА № 108 от 12 септември 2006 г.
за изискванията за качество и контрола за съответствие на пресни плодове и зеленчуци**

**Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ**

Чл. 1. С тази наредба се уреждат:

1. изискванията за качество на пресни плодове и зеленчуци;
2. условията и редът за извършване на контрол за съответствие на качеството на пресните плодове и зеленчуци;
3. условията и редът за създаване и поддържане на база данни за търговците на пресни плодове и зеленчуци.

Чл. 2. (1) Министърът на земеделието и горите ръководи и координира контрола за съответствие на партидите пресни плодове и зеленчуци, предназначени за реализация на пазара, с нормативните изисквания за качество чрез дирекция "Безопасност и контрол на храни и фуражи".

(2) Министерството на земеделието и горите осъществява контрол за съответствие на партидите пресни плодове и зеленчуци, предназначени за реализация на пазара, с нормативните изисквания за качество чрез инспекторите по контрол на качеството в областните дирекции "Земеделие и гори", наричани по-нататък "инспекторите", и организира тяхното обучение.

(3) При извършване на проверките за съответствие инспекторите носят отличителни облекла и се легитимират със служебни карти, издадени от министъра на земеделието и горите.

(4) Търговците са длъжни да осигурят на инспекторите достъп до местата, където се извършва заготовка, съхранение, търговия, внос и износ на пресни плодове и зеленчуци, както и до транспортни средства, превозващи плодове и зеленчуци за предлагане на пазара.

(5) Търговците са длъжни да предоставят на инспекторите информация и всички документи, необходими за оценка на съответствието на проверяваните партии.

(6) Инспекторите имат право да вземат проби при извършване на проверките за съответствие.

Чл. 3. (1) На контрол за съответствие подлежат партидите пресни плодове и зеленчуци по приложение № 1.

(2) Контролът се извършва на всички етапи на търговия с пресни плодове и зеленчуци.

(3) Проверки могат да се правят и по време на транспортиране на стоките.

**Глава втора
БАЗА ДАННИ ЗА ТЪРГОВЦИТЕ НА ПРЕСНИ ПЛОДОВЕ И ЗЕЛЕНЧУЦИ И АНАЛИЗ НА РИСКА**

Чл. 4. (1) Министерството на земеделието и горите създава и поддържа база данни за търговците на пресни плодове и зеленчуци, включени в приложение № 1.

(2) Не се събират данни за превозвачите и за търговците, които продават на дребно плодове и зеленчуци до 500 кг месечно.

Чл. 5. (1) В Министерството на земеделието и горите се събират и съхраняват следните данни за търговците по чл. 4, ал. 1:

1. наименование, седалище и адрес на управление;
2. единен граждански номер - за физическите лица, или личен номер на гражданин на страна - членка на ЕС, или на държава, страна по споразумението за Европейско икономическо пространство (ЕИП), единен идентификационен код - за търговци, или код по БУЛСТАТ - за останалите юридически лица;
3. видове плодове и зеленчуци, с които търгуват;
4. район, съответно райони, в които предлагат на пазара плодове и зеленчуци;
5. място в търговската верига - производител, опаковчик, търговец на едро, търговец на дребно, вносител, износител, преработвател;
6. обем на търгуваната продукция през предходната година;
7. установени нарушения по чл. 21.

(2) Данните по ал. 1 се актуализират по информация, получена от инспекторите.

Чл. 6. (1) Търговците на пресни плодове и зеленчуци са длъжни да представят при поискване от контролните органи информация за данните по чл. 5, ал. 1, т. 1 - 6.

(2) Чуждестранните физически и юридически лица са длъжни да представят при поискване от контролните органи информацията по ал. 1 за плодовете и зеленчуците, които търгуват на територията на страната.

Чл. 7. (1) Министерството на земеделието и горите извършва анализ на риска от предлагане на пазара на плодове и зеленчуци, които не са в съответствие с показателите за качество, за търговците по чл. 4, ал. 1.

(2) При анализа на риска се отчитат констатациите от извършените проверки за съответствие на продуктите, обема на годишния оборот на търговеца и неговото място в търговската верига.

(3) Въз основа на анализа на риска МЗГ определя честотата на проверките за отделните групи търговци. Честотата на проверките на търговците, които заготовят и пакетират пресни плодове и зеленчуци, е по-голяма. Когато при проверките се откриват значителни нередности, инспекторите увеличават честотата на проверките при съответните търговци.

**Глава трета
ОКАЧЕСТВЯВАНЕ НА ПРЕСНИТЕ ПЛОДОВЕ И ЗЕЛЕНЧУЦИ**

Чл. 8. Плодовете и зеленчуците се окачествяват и означават съгласно нормативните изисквания по приложение № 2 от физическите и юридическите лица, които ги излагат, предлагат за продажба, доставят или реализират на пазара по друг начин за своя или чужда сметка.

Чл. 9. (1) Физическите и юридическите лица по чл. 8 са длъжни да отразяват във фактурата и другите придружаващи партида документи класа на качество, страната на произхода на плодовете и зеленчуците, а когато е предназначена за преработка - местоназначението.

(2) Правилата по ал. 1 не се прилагат при продажба на дребно за консумация.

**Глава четвърта
КОНТРОЛ ЗА СЪОТВЕТСТВИЕ**

Чл. 10. (1) Проверка за съответствие се извършва чрез вземане на средни проби и тяхното оценяване.

(2) Средната проба се взема произволно от контролираната партида и се счита за представителна за цялата партида. Минималният размер на средната проба е определен в приложение № 3.

(3) Повредените опаковки не се включват при формиране на средна проба. Те се отделят от здравите опаковки и могат да бъдат обект на отделна проверка за съответствие.

(4) Проби се вземат отделно за всяка партида. Ако пратката се състои от няколко партиди, инспекторът трябва да провери идентификацията на всяка от тях съгласно придружаващите ги документи. Когато не могат да се различат отделните партиди на един търговец, партидите от една пратка се приемат за една партида, ако са еднакви по отношение на оценяваните показатели - вид на продукта, сорт, държава на произход и клас на качество.

Чл. 11. (1) Вземането на проба се извършва в присъствието на търговеца или негов представител.

(2) Търговецът или неговият представител е длъжен да предостави на инспектора поисканите проби и всички необходими документи за извършване на проверката за съответствие.

(3) Инспекторът посочва опаковките в партидата, които ще проверява, а ако продуктът е в насипно състояние - местата от партидата, от които да бъдат взети проби. Партидата се подготвя по начин, който осигурява безпрепятствено и без закъснение вземането на проба.

Чл. 12. Правилата по чл. 10 и 11 не се прилагат при контрол за съответствие на плодове и зеленчуци, които се продават на дребно за консумация.

Чл. 13. Търговецът или неговият представител представя на инспектора информация, която включва идентификация на продукта и сведения относно мястото и периода, през който пратката(ите) трябва да бъде изпратена, и нейното местоназначение.

Чл. 14. (1) Партидите се идентифицират по техните маркировки. Когато пратката се състои от няколко партиди, инспекторът проверява съответствието на представените партиди с придружаващите пратката документи.

(2) Пратките се идентифицират по документите и декларациите, които ги придружават. Когато пратката е натоварена на превозно средство, неговият регистрационен номер се използва за нейното идентифициране.

Чл. 15. (1) Проверка за съответствие се извършва чрез сравнение на показателите на взетата проба с изискванията по приложение № 2.

(2) При проверката за съответствие се проверяват външният вид, правилното маркиране и пакетиране на плодовете и зеленчуците, техният размер и еднородността на партидата съгласно изискванията за качество по приложение № 2. Инспекторът проверява дали са използвани подходящи и чисти опаковки.

Чл. 16. Проверяваният продукт трябва да бъде напълно отстранен от опаковката си, освен ако типът и видът на опаковката позволяват проверка на съдържанието без разопаковане.

Чл. 17. При проверка за вътрешни дефекти инспекторът използва редуцирани проби с възможно най-малък размер, позволяващ оценка на партидата, ако операциите, извършвани при проверката, влияят на качеството на пробата. Редуцираната проба не може да надвишава 10 % от размера на първоначално взетата средна проба за инспекция.

Чл. 18. Когато въз основа на резултатите от проверката инспекторът не може да оцени съответствието, той извършва друга проверка и го оценява въз основа на осреднения резултат от двете проверки.

Чл. 19. Когато при проверката за съответствие бъдат установени дефектни продукти, инспекторът определя техния процент в зависимост от броя или теглото им спрямо цялата партида.

Чл. 20. (1) Когато качеството на партидата и нейното означение съответстват на изискванията по приложение № 2, инспекторът издава сертификат съгласно приложение № 4. За партидите пресни плодове и зеленчуци за преработка се издава сертификат съгласно приложение № 5.

(2) Когато инспекциите се провеждат след експедиране на партидите, инспекторът взема предвид факта, че при движението на плодовете и зеленчуците може да се наруши тургорът им, освен за продукти клас "Екстра".

Чл. 21. (1) Когато качеството на партидата и нейното означение не съответстват на изискванията по приложение № 2, инспекторът издава констативен протокол съгласно приложение № 6, с който забранява тя да бъде изнасяна, внасяна или предлагана на вътрешния пазар. Търговецът е длъжен да изпълни предписанията на инспектора.

(2) Партида, за която е издаден протокол по ал. 1, се превозва или премества с писмено разрешение на инспектора, издал протокола, при спазване на неговите предписания.

(3) Търговецът или неговият представител може да отстрани установеното несъответствие на партидата. В този случай сертификатът по чл. 20, ал. 1 се издава след отстраняване на несъответствието.

Чл. 22. (1) При завършване на проверката пробата от партидата се връща на търговеца или на негов представител.

(2) Компетентният орган не е длъжен да възстанови частите от пробата, които са били повредени при проверката.

(3) Инспекторите не носят отговорност за щети и загуби, причинени от задържане на превозни средства и стоки при осъществяване на проверки за съответствие.

Чл. 23. Плодовете и зеленчуците, предназначени за консумация в пряко състояние и реализиране на вътрешния пазар, се контролират за съответствие на мястото за пакетиране и товарене, пунктовете за окачествяване и на пазарите на едро или дребно.

Чл. 24. (1) Не подлежат на контрол за съответствие плодовете и зеленчуците от местно производство, които са предназначени за преработка в страната.

(2) За плодовете и зеленчуците, предназначени за преработка извън страната, се издава сертификат за преработка съгласно приложение № 5. Инспекторът, контролиращ износа, изпраща копие от сертификата на компетентния орган на държавата вносител.

(3) Внасяните за преработка плодове и зеленчуци се придружават от сертификат за преработка съгласно приложение № 5. Инспекторът, контролиращ вноса, изпраща копие от сертификата на инспектора, в чиято област е преработвателното предприятие.

(4) След преработване на внесените плодове и зеленчуци преработвателят връща сертификата на инспектора, в чиято област е преработвателното предприятие, като отбелязва в него, че продуктите действително са преработени.

(5) Плодовете и зеленчуците по ал. 1 се използват само за преработка.

Глава пета

ОПАКОВАНЕ И МАРКИРАНЕ НА ПРЕСНИ ПЛОДОВЕ И ЗЕЛЕНЧУЦИ

Чл. 25. При опаковане на плодове и зеленчуци за вътрешна страна на опаковката се използват материали, които са чисти и предпазват продукта от външни или вътрешни повреди. Материали, хартия или етикети, съдържащи търговски маркировки, се използват само когато при отпечатването или запечатването им не е използвано токсично мастило или лепило.

Чл. 26. (1) Пресните плодове и зеленчуци с нетно тегло до 3 кг могат да се опаковат в потребителски опаковки, съдържащи смеси от различни видове плодове и зеленчуци, при условие че:

1. продуктите са от един и същ клас на качество съгласно приложение № 2 или приложение № 7;

2. този начин на опаковане не заблуждава потребителите.

(2) Опаковките по ал. 1 или опаковките, които съдържат такива потребителски опаковки, се маркират за:

1. опаковчик и/или експедитор - наименование и адрес или кодово обозначение; когато се използва кодово обозначение, то се поставя непосредствено до означението "опаковчик и/или експедитор" (или съответните съкращения);

2. наименование на видовете продукти, включени в опаковката;

3. наименование на сорта или на търговския тип за всеки един от продуктите, включени в опаковката, когато тези продукти не са смесени и за тях се прилагат изискванията за качество по приложение № 2;

4. страна на произхода на всеки един от продуктите; означението на страната на произхода се поставя непосредствено до наименованието на съответния продукт;

5. клас на качество.

Чл. 27. (1) Опаковките на плодовете и зеленчуците на всеки етап от търговията с тях задължително се маркират за:

1. вид на продукта;

2. клас на качество на продукта съгласно нормативните изисквания по приложение № 2;

3. произход на продукта - държава, където е произведен;

4. количество на продукта - общо тегло (бруто/нето) и/или бройки;

5. лице, експедирало или опаковало продукта - наименование и адрес.

(2) Опаковките на плодовете и зеленчуците, предназначени за преработка, се маркират с думите "предназначени за преработка".

Чл. 28. (1) Пакетираните плодове и зеленчуци се маркират с четлив и неизтриваем етикет, трайно прикрепен на една от външните страни на опаковката, или маркировката се нанася директно върху самата опаковка.

(2) За стоки, превозвани в насипно състояние, данните по чл. 27 трябва да бъдат посочени в документите, придружаващи стоките, или на видно място в транспортното средство.

Чл. 29. Търговецът е длъжен да предлага стоката си в подходящи индивидуални опаковки, на които са маркирани данните по чл. 27. Ако тези данни не могат да бъдат маркирани върху опаковката, търговецът е длъжен да постави табела, на която ясно са записани данните по чл. 27.

Глава шеста

КОНТРОЛ ЗА СЪОТВЕТСТВИЕ ПРИ ИЗНОС И ВНОС

Чл. 30. (1) На контрол за съответствие подлежат всички партии пресни плодове и зеленчуци, предназначени за износ или от внос.

(2) Износителят или вносителят предоставя на инспектора цялата необходима информация за организиране и извършване на проверките.

(3) Въз основа на анализ на риска съгласно чл. 7 инспекторът може да не извърши проверка за съответствие при внос на партии до 500 кг. В този случай той уведомява писмено митническите органи, които разрешават режим внос.

(4) Вносителят или износителят е длъжен най-малко 48 часа преди осъществяването на вноса или износа да уведоми писмено инспектора с цел извършване на проверка за съответствие.

Чл. 31. (1) Когато качеството на партидата и нейното означение съответстват на изискванията по приложение № 2, инспекторът издава сертификат съгласно приложение № 4 или приложение № 5. Когато качеството на партидата и нейното означение не съответстват на изискванията по приложение № 2, инспекторът издава констативен протокол съгласно приложение № 6.

(2) Когато пратката, предназначена за износ или от внос, се състои от няколко партии, се издава общ сертификат, в който се вписват включените в пратката партии.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "Контрол за съответствие" са материалните и правните действия, извършени от оправомощени лица с цел проверка дали обявеното качество отговаря на изискванията за качество на плодовете и зеленчуците съгласно приложение № 1.

2. "Търговец" е всяко физическо или юридическо лице, което излага, предлага за продажба, доставя или реализира на пазара по друг начин за своя или чужда сметка пресни плодове и зеленчуци, включени в списъка по приложение № 1.

3. "Идентификация" е проверка за установяване съответствието на партидата и придружаващите я документи.

4. "Пратка" е цялото количество продукти на отделен търговец, налично при инспекцията и отразено в документ. Тя може да включва един или няколко вида продукти и да се състои от една или повече партии.

5. "Вземане на проба" е отделяне на определено количество от партидата с цел проверка за съответствие.

6. "Партида" е количество продукти, представени като еднородни по отношение на: страната, от която произхождат; лицето, което ги е пакетирано; вида; класа на качество; сорта; размера (когато продуктът се оценява по размер); опаковката и маркировката.

7. "Плодове и зеленчуци, предназначени за преработка" са пресни плодове и зеленчуци, за които има нормативни изисквания по приложение № 2 и които се доставят на преработвателни предприятия, където се преработват в продукти, класифицирани в тарифна позиция по Митническата тарифа, различна от тази на първоначалния пресен продукт.

8. "Първична проба" е опаковка, която е взета от партидата или когато продуктът е в насипно състояние, определено количество, взето от дадено място в партидата.

9. "Средна проба" е проба, която се счита за представителна за цялата партида и се формира от първични проби, взети произволно от различни части на контролираната партида, в размер, достатъчен за проверка на съответствието по отношение на всички показатели.

10. "Редуцирана проба" е представително количество от продукта, взето от средната проба, чийто размер е достатъчен, за да позволи оценка на партидата по определени показатели.

11. "Пакети" са торби, щайги и други видове опаковки в партидата.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 6р, ал. 5 от Закона за храните.

За министър: **Д. Пейчев**

Приложение № 1 към чл. 3, ал. 1

СПИСЪК НА ПЛОДОВЕ И ЗЕЛЕНЧУЦИ, КОИТО ПОДЛЕЖАТ НА КОНТРОЛ ЗА СЪОТВЕТСТВИЕ

А. Зеленчуци

1. Артишок
2. Аспержи
3. Броколи
4. Брюкселско зеле
5. Главесто зеле
6. Градински грах
7. Домати
8. Зелен фасул (от вида Phaseolus)
9. Зрял кромид лук
10. Картофи ранни
11. Картофи късни
12. Краставици
13. Култивирани гъби
14. Моркови
15. Патладжани
16. Праз
17. Салати, къдравolistна ендивия, широколистна ендивия (салата Ескариол)
18. Сладки пиперки
19. Спанак
20. Тиквички
21. Цветно зеле (карфиол)
22. Целина
23. Цикория
24. Чесън

Б. Плодове

1. Авокадо
2. Бадеми с черупки
3. Бадеми без черупки
4. Банани
5. Боровинки
6. Вишни
7. Дини
8. Кайсии
9. Киви
10. Круши
11. Лешници с черупки
12. Лешници без черупки
13. Малини
14. Орехи с черупки

15. Орехи без черупки
16. Праскови и нектарини
17. Пълещи
18. Сливи
19. Трапезно грозде
20. Цитрусови плодове
21. Череши
22. Ябълки
23. Ягоди

Приложение № 2 към чл. 8

(Забележка на редакцията: виж приложението в PDF-а на броя)

Приложение № 3 към чл. 10, ал. 2

I. Пакетиран продукт

Брой на опаковките в партидата	Брой на опаковките, вземани за проба (всяка опаковка представлява първична проба)
До 100	5
От 101 до 300	7
От 301 до 500	9
От 501 до 1000	10
Над 1000	15 (минимум)

II. Продукт в насипно състояние

Тегло на партидата в кг или брой на единичните бройки в партидата	Тегло на първичните проби в кг или брой на единичните бройки, вземани за проба
До 200	10
От 201 до 500	20
От 501 до 1000	30
От 1001 до 5000	60
Над 5000	100 (минимум)

Забележка. В случаи на по-тежки плодове и зеленчуци (единична маса над 2 кг) единичните проби трябва да се състоят най-малко от 5 броя.

Приложение № 4 към чл. 20, ал. 1

(Забележка на редакцията: виж приложението в PDF-а на броя)

Приложение № 5 към чл. 20, ал. 1

(Забележка на редакцията: виж приложението в PDF-а на броя)

Приложение № 6 към чл. 21, ал. 1

(Забележка на редакцията: виж приложението в PDF-а на броя)

Приложение № 7 към чл. 26, ал. 1

Изисквания, отнасящи се до качеството, които трябва да бъдат спазвани за всеки продукт, за който няма изисквания за качество по приложение № 2

Минимални изисквания за качество

Продуктите от всички класове предвид допустимите отклонения за всеки клас (посочени по-долу) трябва да бъдат:

- цели;
- здрави; не се допускат загнили или развалени продукти, негодни за консумация;
- чисти, практически без видими странични примеси;
- практически без вредители;
- практически без повреди, причинени от вредители;
- без повишена повърхностна влажност;
- без чужд мирис и/или вкус.

Клас "Екстра"

Продуктите от този клас трябва да бъдат с най-добро качество. Те трябва да притежават всички основни характеристики и свойства, типични за сорта или търговския тип.

Продуктите трябва да бъдат без дефекти, с изключение на съвсем незначителни дефекти по повърхността, при условие че не се влошават основните характеристики по отношение на външния вид на продукта, неговото качество, съхраняемостта и търговския вид в опаковката.

Клас I

Донатите от този клас трябва да бъдат с добро качество. Те трябва да притежават всички основни характеристики и свойства, типични за сорта или търговския тип. Допускат се незначителни дефекти, при условие че не се влошават основните характеристики по отношение на външния вид на продукта, неговото качество, съхраняемостта и търговския вид в опаковката.

Клас II

Към този клас се отнасят продукти, които не могат да се отнесат към горните два класа, но съответстват на минималните изисквания, посочени по-горе.

Допустими отклонения от качеството

Допускат се отклонения от качеството за всяка опаковка за продуктите, които не отговарят на изискванията за съответния клас.

Клас "Екстра"

Допуска се до 5 % от броя или теглото на продуктите да не отговарят на изискванията за този клас, но да отговарят на изискванията за клас I или в изключителни случаи да съответстват на допустимите отклонения за клас I.

Клас I

Допуска се до 10 % от броя или теглото на продуктите да не отговарят на изискванията за този клас, но да отговарят на изискванията за клас II или в изключителни случаи да съответстват на допустимите отклонения за клас II.

Клас II

Допуска се до 10 % от броя или теглото на продуктите да не отговарят нито на изискванията за този клас, нито на минималните изисквания. Не се допускат загнили продукти или с каквито и да е други дефекти, които ги правят негодни за консумация.

Еднородност

Продуктите трябва да бъдат от един и същ произход, сорт или търговски тип и качество.

61763